

RAADSVOORSTEL

Kaderstellend

Aan de Raad

Agenda nr. 4

Toekomstige functie van de bibliotheek in de gemeente Someren

datum

29 januari 2014

1. Samenvatting

Het gebruik van de bibliotheek is de laatste twee decennia als gevolg van maatschappelijke en technologische ontwikkelingen sterk veranderd. Deze ontwikkelingen hebben geleid tot een afnemend gebruik van de bibliotheek zowel qua ledenaantal als qua aantal uitleningen. De belangrijkste oorzaak voor de afname van het aantal uitleningen is de opkomende digitalisering. Voormelde ontwikkelingen leiden tot vragen over de wijze waarop de bibliotheekfunctie in de toekomst gestalte dient te krijgen.

Op 18 september jl. heeft een raad-vraagt-raad bijeenkomst over de toekomst van de bibliotheek in de gemeente Someren plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomst hebben diverse partijen hun visie gegeven over dit onderwerp.

Naar aanleiding hiervan is aan Questum verzocht een onafhankelijk advies te formuleren over de manier waarop de bibliotheekfunctie op een toekomstbestendige en doelmatige wijze kan worden ingevuld.

Questum heeft inmiddels het advies over de toekomstige functie van de bibliotheek uitgebracht. Op basis van de conclusies en aanbevelingen/kaders wordt de uitvoering van de bibliotheekfunctie in nauwe samenwerking met de scholen, maatschappelijke partners en innovatieve partijen opnieuw georganiseerd. Daartoe zullen wij een aantal partijen uitnodigen om een vernieuwend, effectief en aansprekend voorstel te doen dat aansluit bij de richtinggevende verwachtingen zoals in dit voorstel vermeld.

Door middel van dit raadsvoorstel stellen wij uw raad in de gelegenheid om ons college kaders mee te geven bij de verdere uitwerking van de toekomstige functie van de bibliotheek in de gemeente Someren.

2. Voorstel

Instemmen met de conclusies en aanbevelingen/kaders zoals verwoord in dit kaderstellend raadsvoorstel over de toekomstige functie van de bibliotheek in de gemeente Someren en het college opdracht geven tot verdere uitwerking zoals vermeld in dit voorstel.

3. Inleiding

3.1 Aanleiding, achtergrond

De openbare bibliotheek heeft sinds haar oprichting de ambitie om persoonlijke ontwikkeling van burgers in een open democratische samenleving te faciliteren.

De belangrijkste activiteit daartoe is het uitlenen van boeken.

Het gebruik van de bibliotheek is de laatste twee decennia als gevolg van maatschappelijke en technologische ontwikkelingen sterk veranderd. Hierdoor ontstaan vragen over de wijze waarop de functie van de bibliotheek in de toekomst gestalte dient te krijgen.

3.2 Centrale vraag

Op welke wijze dient de functie van de bibliotheek in de gemeente Someren te worden ingevuld zodat op een toekomstbestendige en effectieve wijze wordt bijgedragen aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen?

4. Probleemstelling (huidige situatie)

De gemeente Someren heeft momenteel een subsidierelatie met de Stichting Bibliotheek Helmond-Peel. Bij deze stichting zijn ook de gemeenten Asten, Deurne en Helmond aangesloten.

De hiervoor genoemde maatschappelijke en technologische ontwikkelingen hebben geleid tot een afnemend gebruik van de bibliotheek.

Vanaf de ontstaanstijd tot aan het begin van de jaren negentig konden de openbare bibliotheken jaar na jaar ledenwinsten boeken. Ook het aantal uitleningen van boeken en andere media zat jarenlang in de lift. Vanaf midden jaren tachtig was echter sprake van een stabilisatie in de uitleencijfers en vanaf midden jaren negentig trad voor het eerst een daling op. Vanaf 1999 is sprake van een structurele neergang, waarbij het gebruik door volwassenen overigens sneller afneemt dan het gebruik door kinderen.

Het gebruik van de bibliotheek in Someren wijkt niet af van deze landelijke trends.

Dit betekent dat in de laatste 14 jaar het aantal uitleningen aan volwassenen met circa 50% is gedaald en het aantal uitleningen aan jeugdleden met ongeveer 33%. Deze daling zet zich de komende jaren naar verwachting versneld door.

De belangrijkste oorzaak voor de afname van het aantal uitleningen is de opkomende digitalisering. Ook is de opmars van het digitale boek begonnen.

Het internet biedt een snel, goedkoop en bereikbaar alternatief voor het traditionele lezen en het vergaren van kennis. Veel mensen gebruiken voor hun informatievraag het internet. Boeken kunnen makkelijk gedownload en gelezen worden. Deze ontwikkeling zal zich de komende tijd verder doorzetten.

Daarnaast is wetgeving voor de openbare bibliotheekvoorzieningen in voorbereiding.

De bedoeling is dat de wet met ingang van 1 januari 2015 in werking treedt.

In deze nieuwe wet wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de digitalisering op dit terrein. De verantwoordelijkheid hiervoor wordt bij het Rijk neergelegd.

De wet bevat overigens weinig verplichtingen voor gemeenten om een fysieke bibliotheek in stand te houden.

Voormelde ontwikkelingen versmallen de basis voor een solide exploitatie van de bibliotheekvoorziening in de gemeente Someren.

5. Doelstelling (gewenste situatie)

Herijking van de functie van de bibliotheek in de gemeente Someren als gevolg van maatschappelijke en technologische ontwikkelingen.

6. Mogelijke oplossingen en effecten

Op 18 september jl. heeft een raad-vraagt-raad bijeenkomst over de toekomst van de bibliotheek in de gemeente Someren plaatsgevonden. Voor deze bijeenkomst zijn diverse partijen uitgenodigd om hun visie te geven over de toekomst van de bibliotheek.

Er zijn presentaties verzorgd over:

- Bibliotheek Helmond-Peel;
- Landelijke ontwikkelingen op het terrein van de bibliotheek;
- Bibliotheek op de basisschool;
- Bestelbib in Someren-Heide.

Vervolgens is contact opgenomen met de heer Kuipers van Questum die tijdens de raad-vraagt-raad bijeenkomst een presentatie heeft verzorgd. Dit heeft geresulteerd in een verzoek aan Questum om een offerte uit te brengen. Questum heeft vervolgens de gemeente aangeboden om een onafhankelijk advies te formuleren over de manier waarop de functie van de bibliotheek op een toekomstbestendige en doelmatige wijze wordt ingevuld en bijdraagt aan de gemeentelijke beleidsdoelen.

Voor het formuleren van het advies heeft Questum diverse interviews en gesprekken gevoerd met diverse instanties zoals Bibliotheek Helmond-Peel, basis- en voortgezet onderwijs en de gemeente. In de bijlage van het advies is een overzicht opgenomen van de geïnterviewde personen.

Voor het ontwikkelen van het advies is een stappenplan opgesteld. In dit stappenplan is er van uitgegaan dat het advies medio januari 2014 gereed is. Dit streven is ook gehaald.

In het voorliggende advies van Questum wordt in hoofdstuk 1 de problematiek aangegeven.

In hoofdstuk 2 worden de technische en maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het gebruik van de bibliotheken in Nederland geschetst.

Hoofdstuk 3 gaat in op de eisen die de gemeente Someren stelt aan de wijze waarop de bibliotheekfunctie wordt uitgevoerd. Hoofdstuk 4 beschrijft en analyseert de huidige en voorgenomen dienstverlening door Bibliotheek Helmond-Peel aan de hand van de gemeentelijke eisen uit hoofdstuk 3. Hoofdstuk 5 bevat de conclusies en aanbevelingen.

Wanneer de huidige dienstverlening en de beleidsvoornemens van de bibliotheek worden vergeleken met de eisen die de gemeente stelt aan de uitvoering van de bibliotheekfunctie, is er sprake van een grote spanning.

Op grond hiervan worden de volgende conclusies getrokken en aanbevelingen/kaders voorgesteld.

Conclusies	Aanbevelingen/kaders
1. De huidige bibliotheekvestiging in Someren is niet toekomstbestendig.	1. Nieuwe invulling van de bibliotheekfunctie dient in sterkere mate te zijn gericht op het stimuleren van taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid bij de jeugd.
2. De dienstverlening van de bibliotheek sluit niet aan op de wens van de gemeente om prioriteit te geven aan taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid met name bij de jeugd.	2. Hoewel instandhouding van de bibliotheekvestiging in de huidige vorm geen uitgangspunt is, wordt zorg gedragen voor een sterk sociaal-educatief klimaat voor onze inwoners en een culturele ontmoetingsfunctie.
3. De dienstverlening en de strategische koers van de bibliotheek zijn in bedrijfseconomisch opzicht onhoudbaar.	3. Het financiële kader is begrensd door het huidige subsidieniveau.
4. De nieuwe bibliotheekwet geeft de gemeente Someren de mogelijkheid om de invulling van de fysieke bibliotheekfunctie naar eigen inzicht te organiseren.	

Op basis van deze conclusies en aanbevelingen/kaders stellen wij u voor om de uitvoering van de bibliotheekfunctie volledig opnieuw te organiseren in nauwe samenwerking met de scholen, maatschappelijke partners en innovatieve partijen.

Daartoe zullen wij een aantal partijen uitnodigen om een vernieuwend, effectief en aansprekend voorstel te doen dat aansluit bij de richtinggevende verwachtingen zoals hier-boven vermeld.

7. Consequenties van de oplossingen

7.1 Financiële aspecten

Voor de exploitatie van Bibliotheek Helmond-Peel is voor het jaar 2014 een subsidiebudget van € 298.754,-- beschikbaar (bovengrens). Indien als gevolg van een toekomstbestendige exploitatie van de bibliotheek een financieel voordeel behaald kan worden, zien wij dit als een bijkomend financieel aspect.

7.2 Juridische aspecten

Wij zullen een aantal partijen vragen om ons een passend aanbod te doen op basis van de kaders die door u zijn gesteld. Deze procedure is afgestemd met BIZOB.

7.3 Risico's en kansen

- Toekomstbestendige bibliotheekvoorziening binnen vooraf gestelde financiële kaders.
- Samenwerking in de huidige regio Helmond-Peel.
- De gemeenten Deurne en Asten overwegen een zelfde ontwikkelingslijn te kiezen.
- Ontbreken van draagvlak bij burgers en maatschappelijke partners.

8. Communicatie en participatie

Bij de verdere uitwerking zoals vermeld in dit raadsvoorstel zullen wij het onderwijsveld, maatschappelijke partners en innovatieve partijen betrekken.

9. Planning

- Eerste/tweede kwartaal 2014:
Een aantal partijen vragen een aanbieding te doen.
- Tweede kwartaal 2014:
Beoordelen aanbiedingen en keuze maken.
- Derde kwartaal 2014:
Concreet voorstel aan uw raad voorleggen.

Burgemeester en wethouders van Someren,

de secretaris,	de burgemeester,
Drs. A.P.M. de Kok	A.P.M. Veltman

Steller: R. Koster, afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Portefeuillehouder: wethouder G. Schoolmeesters

Bijlage:

- advies van Questum over de toekomstige functie van de bibliotheek in de gemeente Someren.

Toekomstige functie van de bibliotheek in de gemeente Someren

Datum

De raad van de gemeente Someren;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 29 januari 2014;

overwegende dat het van belang is de uitvoering van de bibliotheekfunctie volledig opnieuw te organiseren in nauwe samenwerking met de scholen, maatschappelijke partners en innovatieve partijen;

b e s l u i t :

in te stemmen met de conclusies en aanbevelingen/kaders zoals verwoord in het kaderstellend raadsvoorstel over de toekomstige functie van de bibliotheek in de gemeente Someren en het college opdracht te geven tot verdere uitwerking zoals vermeld in het raadsvoorstel.

Aldus besloten in de vergadering van de raad van de gemeente Someren,
de raadsgriffier, de voorzitter,

J. Laurens Janse-Oostdijk

A.P.M. Veltman